

A 21. század információtudományát a tárgyalt kihívás jegyében ugyancsak ki kell vezetni az antropocentrikusság zsákutcájából. Ez annyit tesz, az információt fogalmilag a tudat részeként kell értelmezni, gyakorlati alkalmazásában pedig határozottan az élet tartós fenntarthatóságának stratégiájára orientálni.

Jan Patočka, a neves cseh filozófus – a filozófia és az információ társadalmi problémájának tárgyköréből értekezve – a következő figyelmeztetéssel él: az információnak ne sikerüljön „az emberi szívből kimosni az igazságosság kérdését, a

nyelvből az alkotó költői dimenziót, az életből a művészi-alkotói képzelőerőt, a valóságból azt a kérdést, amelynek megfogalmazása éppen az emberre vár”.

Az információtudománynak is „lelkiismerettel bíró tudománnyá” kell válnia.

/ICEJPEK, Jiří: Informační věda pro začátek 21. století. = Narodní knihovna, 9. köt. 3. sz. 1998. p. 101–106./

(Futala Tibor)

1998-ban Szlovákiában sem köszöntött be a tudományos és szakkönyvtári „aranykor”

Az alábbiakban közölt számadatok és százalékarányok az ország tudományos és műszaki könyvtárainak helyzetét jellemzik, mely korántsem mondható megnyugtatónak.

Szlovákiában 10 tudományos könyvtárat tartanak nyilván. A nemzeti könyvtárakon kívül e kategóriába tartoznak a jelentősebb (szak)egyetemi könyvtárak, a központi szakkönyvtárak és a regionális tudományos könyvtárak.

E könyvtárak összes állománya 14 752 829 könyvtári egység. Egy-egy olvasóra 121,06 egység jut.

Vétel útján 28 916 egységet szereztek be, ami az 1997. évi beszerzés 85,68%-a. Ezzel szemben több volt a csereként, ajándékként beérkezett dokumentumok száma (11 116, ami az 1997. évi tényt 12,71%-kal haladja meg).

Az állománygyarapítási keretek 20 680 417 szlovák koronát tettek ki, ez pedig 82,93%-a az 1997. évi ráfordításnak. A regisztrált könyvtárhasználók száma (121 854) sem éri el az előző évit, annak csupán 86,93%-a. Ezzel szemben a kölcsönzések száma (3 914 390) 2,83%-os növekedést mutatott.

A Szlovák Köztársaság Tudományos-Műszaki Információs Központja (korábban: Szlovák Műszaki Könyvtár) immár egy évtizede kíséri figyelemmel a helyi műszaki könyvtárak/információs munkahelyek „mozgását”, amely igencsak viharos volt: az 1989-ben „élő” 223 egység 1998-ra 109 egységre csökkent, mégpedig úgy, hogy a „nagy szét-szóródás” a szóban forgó időszak első két esztendejében következett be.

Az 1989. évi nagy számosságú és az 1998. évi „megkarcsúsodott” hálózatban található állomány majdnem ugyanakkora (3 173 ezer és 3 163 ezer). Ezzel szemben a hazai kurrens folyóiratok száma 18 049-ről 4144-re, a külföldieké pedig 5457-ről 2882-re csökkent. Míg 1989-ben 55 131 használatba vette igénybe ezeket a könyvtárakat, 1998-ban 28 430. A kölcsönző forgalom ugyanakkor 794 294-ről 375 897-re csökkent.

Míg – főfoglalkozására átszámítva – az időszak kezdő évében 567 alkalmazottja volt a hálózatnak, a múlt évben csak 249. (Érdekes, hogy az egy-egy könyvtárra eső alkalmazottak száma nem nagyon, azaz 2,5-ről 2,28-ra csökkent.)

Mindenesetre ezen a legtöbb változásnak kitett könyvtári területen az igazán „lázás” évek elmúltak: 4-5 esztendeje bizonyos stabilitás figyelhető meg a halmaz egészét tekintve, ami azonban korántsem jelenti azt, hogy halmazon belül ne lettek volna változások a vállalati-üzemi struktúra és tulajdon még mindig tartó „lengéseinek” következtében.

/SEGEŠOVÁ, L'.: Prieskum stavu a činnosti technických knižníc a informačných stredísk v SR na rok 1998. = Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR, 3. köt. 2. sz. 1999. p. 13–19.

WEISSOVÁ, M.: Výsledky celoštátnej statistiky verejných a vedeckých knižníc SR. = Bulletin Slovenskej asociácie knižníc, 7. köt. 2. sz. 1999. p. 36–38./

(Futala Tibor)